

VYUŽITÍ průmyslového a kulturního DĚDICTVÍ PRO EKONOMICKOU A SOCIÁLNÍ PROMĚNU tradičních průmyslových regionů

Obsah zprávy:

- 1 Evropská strategie pro podporu průmyslového dědictví**
Dr. Daniela Walther a Carsten Debes
- 2 Ukázky propagačních kampaní vedených partnery SHIFT-X**
Zdenka Brožová
- 3 Systém tandemové spolupráce se osvědčil**
Jorn Harfst a Dr. Wolfgang Fischer
- 4 Přehled manažerských struktur průmyslového dědictví a možnosti jejich transformace do ostatních regionů**
Dr. Daniela Walther
- 5 Od zaprášeného dědictví k púvabu**
Gerfried Tiffner
- 6 Vědecký manuál k inovačním metodám pro produkty z oblasti kulturního dědictví**
Jorn Harfst a Dr. Wolfgang Fischer
- 7 Putovní výstava – turné zlatého kontejneru**
Erwin de Bruyn a Ina Metalidis

V této zprávě bychom Vás rádi seznámili s výstupy a výsledky středoevropského projektu SHIFT-X, který končí k prosinci roku 2014. Více informací o detailních výstupech projektu naleznete na www.shiftx.eu.

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL
DEVELOPMENT FUND

Autoři:

Dr. Daniela Walther, Technická univerzita Bergakademie Freiberg, Německo, Daniela.Walther@iwgtg.tu-freiberg.de;
Carsten Debes, Okres Zwickau, Carsten.Debes@landkreiszwickau.de

EVROPSKÁ STRATEGIE PRO PODPORU PRŮMYSLOVÉHO DĚDICTVÍ

Ve světovém měřítku je Evropa kolébkou industrializace. I dnes je průmysl klíčovým mechanismem evropské ekonomiky. Průmyslová města a regiony střední Evropy výrazně **přispěla** evropské prosperitě tím, že fungovaly jako páteř ekonomického rozvoje a jako klíčový zdroj inovací. Zatímco pro některá města je tato skutečnost stále platná, jiné oblasti přišly o svůj průmyslový charakter v důsledku globalizace, přechodu ze socialistických systémů k tržní ekonomice a **jiných** rámcových podmínek.

V posledních letech se otázka ochrany průmyslového dědictví stala významným evropským tématem. V porovnání s dřívějšími lety se povědomí o tomto tématu výrazně zvýšilo, zejména díky různým národním, mezinárodním a evropským organizacím a iniciativám, které upozorňují veřejnost i politiky na důležitost průmyslové kultury. Nicméně **památky některé průmyslové památky stále** vnímány jako překážky v ekonomickém a územním rozvoji, nikoliv jako možné elementy udržitelného městského rozvoje, které dodávají regionům jedinečný charakter. Tímto dvojnásobným viděním je postižen i jakýsi abstraktní, nehmatatelný aspekt těchto památek.

Zainteresané subjekty a evropské organizace společně vytvořily „Evropskou strategii pro podporu průmyslového dědictví“. Jedná se o návrh k využití a dalšímu rozpracování usnesení Rady Evropy z roku 1924 (2013) „Industrial Heritage in Europe“.

Strategický dokument sleduje dva základní záměry:

- (1) jedná se o politický dokument obsahující požadavky na zainteresované subjekty, politické činitele a úřední orgány
- (2) jedná se o memorandum o dohodě podepsaných subjektů

Dokument v úvodu upozorňuje na důležitost průmyslového dědictví v dnešní Evropě. Vymezuje termín průmyslové dědictví tak, aby byl zřetelný a jasný všem zúčastněným stranám.

Dokument je zaměřen na tři hlavní témata:

- lepší ochrana a ohleduplné využití průmyslového dědictví
- intenzivnější spolupráce mezi zainteresovanými subjekty
- podpora celkové změny vnímání průmyslového dědictví

Tato témata jsou dále doprovázena návrhy různých aktivit a požadavky **určenými různými adresátům a stakeholderům** strategie. Cílem je dosáhnout vzájemných dohod mezi stakeholdery, k celkovému prospěchu a pokroku evropského průmyslového **dědictví a** aktivně se vypořádat s výzvami, kterým toto dědictví čelí.

Přidanou hodnotou této iniciativy je fakt, že spojuje síly několika subjektů a organizací, které společně oslovují úřady Evropské Unie, národní a regionální úřady a další orgány, kterých se průmyslové dědictví dotýká. Uznáním a využitím charakteru průmyslových památek mohou objekty i regiony společně jen získat.

Evropská strategie k propagaci průmyslového dědictví byla představena v Genku 15/10/2014 v rámci závěrečné konference projektu SHIFT-X, kde byla zároveň vedena diskuze s dalšími zainteresovanými stranami.

Strategie je dostupná online na www.shiftx.eu v anglickém jazyce a dalších jazycích všech zúčastněných partnerů.

Všichni, kdo by chtěli tuto iniciativu podpořit, jsou vítáni – prohlášení podpory naleznete na www.shiftx.eu.

Autor:

Zdeňka Brožová, Mikroregion Sokolov-východ, Česká Republika,
brozova@sokolov-vychod.cz

UKÁZKY PROPAGAČNÍCH KAMPANÍ VEDENÝCH PARTNERY SHIFT-X

Průmyslové regiony jsou většinou vnímány jako špinavé, nebezpečné a celkově pokleslé. Pro změnu této negativní image, byly v průběhu projektu SHIFT-X vytvořeny a realizovány pilotní PR kampaně, zdůrazňující pozitivní aspekty průmyslového dědictví a kultury. Pět regionálních partnerů testovalo různé přístupy k tomu, jakým způsobem využít své materiální i nehmotné dědictví jako unikátního regionální aktiva.

Kampaň změny image bývalé průmyslové důlní oblasti Welzow (Lužice)

NĚMECKO

Koncept PR kampaně, vytvořený regionální pracovní skupinou je hotov. Zahrnuje následující:

- **strategii pro zachování zaniklých obcí/míst upozorňující na rekultivovanou krajinu v okolí povrchového dolu Welzow – jih, který zastupuje průmyslové dědictví tohoto regionu**
- **informace o zaniklých obcích**
- **nově vzniklé lokality [dostupné na webu](#)**
- **využití QR kódů – po jejich načtení turisté získají informace o navštívené lokalitě/zaniklé obci**

Díky sociálním sítím mohou bývalí obyvatelé zaniklých obcí sdílet a vyměňovat si vzpomínky, obrázky, fotografie a poznatky týkající se těchto lokalit.

Centrálním bodem kampaně je kostel z dlažebních kamenů ve Steinitz.

V současné době připravuje asociace „Excursio“ (asociace propagující cestovní ruch po místních uhelných dolech a dalších průmyslových památkách, pozn. autora), i stezku po kostelích, jejichž historie je spjata s těžbou. Ta bude dále propagována na webových stránkách.

Detailní koncept, stejně tak zprovoznění webu 2.0 (QR kódy, facebookový profil), bude funkční od podzimu 2014.

PR kampaň regionu „Štýrská železná stezka“ (Steierische Eisenstraße), aplikující princip ambasadorů

RAKOUSKO

V rámci projektu SHIFT-X se asociace Štýrská železná stezka zaměřila na již existující evropský koncept využívajících tzv. ambasadorů - velvyslance. Při porovnání s jinými evropskými přístupy bylo nalezeno několik podnětů, jak vylepšit již existující místní struktury tak, aby se staly součástí plnohodnotné PR kampaně se zaměřením na průmyslové dědictví.

PR koncepce vyvinutá v rámci tohoto projektu umožňuje regionu podporovat rozličné aktivity tak, aby fungovali jako celek a byly vzájemně propojeny. K prvním krokům bylo přistoupeno již v loňském roce (inaugurace prvního ambasadora Železná stezky).

Tento koncept dále rozdmýchal diskuzi o dalším možném zlepšení principu a funkce ambasadorů, např. zapojením dalších cílových skupin. Tato opatření spjatá s modelem ambasadorů by sloužila jako praktické prvky regionálního rozvoje. Vnimejme je jako možnost do budoucna, až začnou modely ambasadorů plně fungovat. Tyto prvky zahrnují:

- **Hodnocení tohoto modelu a uskutečněných aktivit v roce 2015**
- **Možné rozšíření modelu ambasadorů na další cílové skupiny – např. mládež**
- **Využití modelu ambasadorů jako marketingového nástroje k přilákání nových obyvatel do regionů, např. vyzdvižením atraktivních životních podmínek. Tento přístup vyžaduje speciálně zaměřenou kampaň, ale může fungovat i v rámci již existujícího ambasadorského modelu.**

UKÁZKY PROPAGAČNÍCH KAMPANÍ VEDENÝCH PARTNERY SHIFT-X

PR kampaň Mikroregionu Sokolov-východ: tvorba nových produktů průmyslového dědictví ČESKÁ REPUBLIKA

Koncept této kampaně je prvním oficiálním dokumentem mikroregionu, který se zaměřuje na průmyslový cestovní ruch na Sokolovsku v návaznosti na již vyzkoušené principy našich partnerů z projektu. V rámci kampaně byla vytvořena značka k propagaci regionálního průmyslového dědictví, a dále také několik nápadů týkajících se produktů využitelných v rámci průmyslového cestovního ruchu. Míra využití navržených produktů by se odvíjela od finančních možností daných obcí v mikroregionu, případně i širšího území. Pozice Sokolovska je ovšem složitá zejména proto, že prorazit v oblasti průmyslového cestovního ruchu není lehkou záležitostí, vezmeme-li v úvahu, že je součástí Karlovarského kraje, jehož prioritou cestovního ruchu je lázeňství.

Cílem kampaně je informovat místní obyvatele o jedinečnosti regionu a jeho okolí, a to za pomoci produktů spojených s průmyslovým dědictvím včetně propagace průmyslových památek a kulturních akcí s nimi spjatými. Mikroregion vybral 4 konkrétní aktivity, které by měly být do roku 2020 realizovány:

1. Rozšíření povědomí o nové regionální značce propagující průmyslové dědictví a koordinace systému jejího využití
2. Vytvoření nové kulturní akce „Hornické září“, která by spojovala stávající hornické poutě do jednoho turistického produktu doplněného o poutě/akce nové
3. Tvorba map s vyznačenými průmyslovými památkami pro municipality Mikroregionu Sokolov-východ
4. Vytvoření nového návštěvnického centra se zaměřením na energetické zdroje Sokolovska

Vytvoření vodní, průmyslové a řemeslné stezky – TeH₂O ve městě Bydgoszcz POLSKO

Cílem města Bydgoszcz bylo vytvořit průmyslovou stezku v rámci holistického přístupu, který by určoval umístění stezky, její management a také marketingovou propagaci. Strategickým cílem pak je prokázat, že Bydgoszcz je atraktivní destinací průmyslového turismu. Aktivity zahrnovaly: komplexní analýzu, průzkum a konzultační setkání místní skupiny s majiteli průmyslových objektů, dále dotazníky a prohlídky míst. Předmětem srovnávací studie byly jiné průmyslově orientované stezky, jako například Slezská cesta průmyslových památek Železná stezka ve Štýrsku a Energetická stezka Lausitz.

Průmyslové dědictví města Bydgoszcz je charakteristické svou rozmanitostí a moderností, což je odrazem tamního obyvatelstva: obchodníci, řemeslníci, inženýři. Stezka upozorňuje nejen na průmyslové památky jakožto objekty, ale také na lidi žijící v regionu, kteří tyto památky utvořili. Poukázáním na tyto obyvatele Bydgoszcz dochází k jakémusi oživení celé atrakce a zvýšení atraktivity stezky. Stezka tedy není jen místem plným průmyslových objektů, je to místo s fascinujícím příběhem Bydgoszcz. Pro tamní obyvatele je stezka příležitostí dovést se víc o historii jejich domova a okolních míst, vybudovat v nich hrdost na jejich průmyslový odkaz. Pro návštěvníky odjinud pak příležitost vidět jedinečnou atrakci, úzce spjatou s historií města.

16 míst propojených stezkou: muzea, historické průmyslové oblasti, továrny

Téma: Lidé a technologie vodárny

Webové stránky, mapy a informace o místech budou připraveny v rámci projektu SHIFT-X

SZLAK WODY,
PRZEMYSŁU
I RZEMIOSŁA
W BYDGOSZCZY

Kampaň týkající se image a identity oblasti Zwickau NĚMECKO

Tato kampaň spojuje průmyslovou minulost Zwickau s její ekonomickou přítomností. Nová kampaň image této oblasti se zaměřuje na tři tradiční odvětví regionu:

- textilní průmysl – s nástupem industrializace se region stal „britským Manchestrem“ Německa. Nyní se místní společnosti nezaměřují na masovou velkovýrobu materiálů a přize, ale na textilie založené na špičkových technologiích.
- automobilový průmysl – Zwickau je rodištěm automobilů Audi, Trabantů, první továrny Horch a je základnou automobilového průmyslu Saska. Vystudovat automobilové inženýrství na Univerzitě aplikovaných věd patří k jedněm z nejprestižnějších oborů v Německu.
- strojní průmysl – s růstem textilního a automobilového průmyslu rozkvétal i trh pro místní dodavatele. Dnes jsou známí výrobou precizních strojů a robotů.

Pro každé odvětví byl stanoven inovativní motiv:

- fotografie vyobrazující původní technologie v kontrastu s těmi moderními, dnešními
- slogan, např. „Zwickau inspiruje textilní průmysl“
- QR kód
- jedna věta vyjadřující ekonomickou důležitost daného odvětví

Oblast Zwickau navázala spolupráci s turistickou asociací Zwickau e.V., aby vytvořili inovativní kampaň: v březnu roku 2014 – byla vytvořena nová turistická značka „Zeitsprungland“, která se **začala celém regionu používat**. Zahájení kampaně připadlo na září 2014.

Motivy jsou:

- plakáty rozmístěné po regionu
- bannery kolem průmyslového muzea
- roll-upy využívané turistickou asociací pro kulturní akce a trhy
- vlajky využívané administrativními orgány regionu a Průmyslovou a obchodní komorou Zwickau
- pohlednice

Navštivte webové stránky: <http://tec.zeitsprungland.de/>

Autoři:

Jörn Harst, Dr. Wolfgang Fischer, Univerzita Graz, Rakousko,
joern.harst@uni-graz.at, wolfgang.fischer@uni-graz.at

SYSTÉM TANDEMŮVÉ SPOLUPRÁCE SE OSVĚDČIL

Jak mohou instituce zabývající se průmyslovým dědictvím v tradičních průmyslových regionech zvýšit svou efektivitu a své schopnosti? Jakým způsobem strukturovat správu objektů, památek a muzejí tak, aby vytvořili živoucí památku minulosti, která osloví širokou veřejnost? Toto jsou jedny z mnoha otázek, kterými se zabývá 3. pracovní skupina (WP3) projektu SHIFT-X s podtitulem „Zkvalitnění managementu institucí zabývajících se průmyslovým dědictvím“.

Pod vedením univerzity v Grazu zkoumala skupina osmi partnerů způsoby efektivního spravování průmyslových památek, přičemž se zabývala např. spoluprací s muzei, rozvojem regionálních stezek a zkombinováním průmyslového dědictví se vzdělávacími a obchodními institucemi. Zmiňovaná pracovní skupina vytvořila a začala uplatňovat nové koncepty týkající se managementu, a to ve všech zúčastněných regionech.

Pracovní skupina byla sestavena na základě tandemového přístupu mezi partnery, kteří podporují vzájemnou výměnu informací týkajících se managementu a správy kulturního dědictví. Tento přístup tak umožnil intenzivnější spolupráci a šíření poznatků mezi zúčastněnými stranami – regiony více zkušenými (tzv. regiony předávající dobrou praxi) a regiony méně zkušenými (tzv. regiony přebírající dobrou praxi).

Některé z důležitých aspektů tandemového přístupu byly:

- **Návštěva tří regionů předávajících dobrou praxi z řad partnerů**

Zde mohli partneři nabýt prvních přímých dojmů z těchto regionů. Tato setkání byla cenným přísunem a sloužila jako jakýsi prvotní krok ke sblížení tandemových partnerů, zejména proto, že se často otevřeně prodiskutovaly otázky nedostatku financí a jiných problémů. Poukazovalo se na individuální potenciál a potřeby jednotlivých partnerů.

- **Včasně vymezení detailního pracovního plánu tandemové spolupráce**

Tento aspekt pomohl určit pracovní postupy v rámci tandemů strukturovat zakomponování regionů, které nejsou tolik zkušené a s těmito procesy začínají. V rámci tohoto došlo k několika setkáním různých zainteresovaných odborníků (ředitelé muzeí, turističtí průvodci, atd.), aby byla zabezpečena výměna poznatků mezi zúčastněnými institucemi.

- **Akademická podpora v tandemech**

Tento aspekt se osvědčil jako zásadní, protože regiony mohly na základě průzkumů obdržet okamžitou zpětnou vazbu a vidět výsledky své práce, byly jim poskytovány praktické příklady i mimo partnerství projektu SHIFT-X. docházelo k vyhodnocování jejich výstupů tak, aby byly kvalitnější a lépe přenosné. Zapojení akademických partnerů pomohlo lepšímu porozumění problémů a výzev jednotlivých regionů, což je hlavním předpokladem využití potenciálu jejich dědictví.

- **Příprava finálních manažerských plánů**

Všechny vytvořené manažerské plány dobře odrážejí intenzitu tandemové spolupráce. Ukazují, jak regiony v různém rozsahu a hloubce profitovaly ze vzájemné spolupráce, a jak by se mohla tato spolupráce projevit v budoucnu. Byly vymezeny jak časové limity, tak možné finanční zdroje.

- **Realizace manažerských plánů**

Aplikování tří z pěti manažerských konceptů přímo poukazuje na vliv, jaký měl tento přístup na regiony. Došlo tady k tomu, že nově začleněné, nezkušené regiony využili nové poznatky v přímé návaznosti na tandemovou spolupráci. Jako příklad můžeme uvést průmyslovou stezku v Bydgoszci v Polsku, vylepšené správní struktury v německém Zwickau a také nové koncepty stezek v okolí Erzbergu v Rakousku. Všechny tyto příklady dokazují, jak prospěšná a využitelná byla metoda společného tandemového přístupu.

Výsledky pracovních skupin a metoda partnerské spolupráce v rámci daného tématu demonstrují, jak mohou vzájemně zkušené i méně nezkušené regiony těžit z takovéto zkušenosti. Regiony zkušené, které určitým způsobem napomáhaly těm novým, upevnily a zvýšily své status-quo v již existujícím systému.

PŘEHLED MANAŽERSKÝCH STRUKTUR PRŮMYSLOVÉHO DĚDICTVÍ A MOŽNOSTI JEJICH TRANSFORMACE DO OSTATNÍCH REGIONŮ

Tento přehled je hlavním výstupem projektu SHIFT-X a zaměřuje se na manažerské struktury průmyslového dědictví. Soustředí se na podání obecného přehledu praktických ukázek a příkladů různých manažerských přístupů jak z partnerských regionů, tak i z oblastí mimo ně. Průmyslové dědictví může sehrát významnou roli v ožívování ekonomik těchto regionů. Hlavními cílovými skupinami jsou subjekty pohybující se v prostředí průmyslového dědictví a dále odborná společnost.

Projekty s tematikou průmyslového dědictví se potýkají s globalizací, konkurencí a ekonomickým tlakem. Z toho důvodu je třeba najít nové způsoby jak spravovat tyto projekty a hledat nové koncepce, které jsou představeny v tomto výstupu. Přehled je založen zejména na informacích ze zkušených regionů, které jsou součástí projektu SHIFT-X a obsahuje výsledky tandemové spolupráce a jednání. Praktické příklady z projektu SHIFT-X jsme rozdělili do tří skupin, v závislosti na hlavním faktoru úspěchu. Tyto příklady jsou doplněny dalšími ukázkami inspirovanými regiony mimo partnerství projektu.

- **Silné politické vedení:** V rámci projektu SHIFT-X se ukázalo, jak Asociace muzeí Štýrské železné stezky výrazně těží z politické podpory svých aktivit a je schopna vytvořit kvalitní podmínky pro fungování průmyslové památky. Jako příklady mimo partnerství můžeme uvést Evropské hlavní město kultury a německou Mezinárodní stavební výstavu (Internationale Bauausstellung).
- **Silní ekonomičtí partneři:** Asociace pro hornický cestovní ruch Welzow je dobrým praktickým příkladem dokazující spolupráci se silným ekonomickým partnerem a podporovatelem. Dále funguje také koncept podpory ze strany veřejnosti.
- **Komunitní rozvoj a „grassroots“ rozvoj (tzv. rozvoj „ze zdola“):** STEBO kompetenční centrum komunitního rozvoje vytvořilo několik strategií zapojení dobrovolníků do komunitního a tzv. „grassroots“ rozvoje v rámci projektů průmyslového dědictví vč. propojení těchto iniciativ se správními orgány. Jako příklad lze uvést dva příklady z Anglie, kde byli občané – dobrovolníci zapojeni do projektů spojených s průmyslovým dědictvím, jmenovitě se jednalo o projekty „Citizens’ Jury“ a „Heritage Champion“.

Nicméně, v praxi je realizace těchto projektů velmi složitá. Existuje několik rušivých elementů a provázaností mezi jmenovanými přístupy. Nikdo není schopen zvládnout projekty zaměřené na průmyslové dědictví sám. K úspěšnému spravování a zvládnutí takovýchto projektů je proto zásadní, aby docházelo ke spolupráci a zapojení všech zainteresovaných subjektů včetně politiků, obcí, měst, NNO, široké veřejnosti apod.

Autor:

Gerfried Tiffner, Asociace Štýrská železná stezka, Rakousko
g.tiffner@eisenstrasse.co.at

OD ZAPRÁŠENÉHO DĚDICTVÍ K PŮVABU

Aby došlo ke zvýšení konkurenceschopnosti produktů průmyslového dědictví musí dojít k určité inovaci. Toto se týká jak řemesel, tak oblasti cestovního ruchu. Takto inovované produkty se mohou vyhnout určité nostalgické pasti tím, že dodají nový impuls tradičním produktům, zároveň si však zachovají svůj původ. Po dobu dvou let docházelo v rámci projektu SHIFT-X k intenzivní práci na tomto tématu, a to v následujících čtyřech **regionech** Štýrská železná stezka (Rakousko), Mikroregion Sokolov-východ (Česká republika), hornická oblast Welzow (Německo) a oblast Zwickau (Německo) spolu se slavným hornickým muzeem Oelsnitz jako partnerem. Inovativní přístupy byly realizovány a testovány na několika pilotních akcích, vše po důkladném teoretickém rozboru v rámci tří symposií-seminářů v Eisenerzu, Welzově a Sokolově.

Řemeslné workshopy jako nástroj inovace

Štýrská železná stezka a Mikroregion Sokolov-východ vytvořili koncept série kreativních workshopů, založených na propojení řemesla a moderního designu. Cílem bylo najít nový produkt, který by nesl průmyslové regionální dědictví, a zároveň propojil osoby různých profesí a umožnit tak sdílet **tak** své podněty a učit se jeden od druhého.

V rakouském Eisenerzu vzniklo pět unikátních prototypů, v Sokolově byly oceněny tři nejlepší nápady, což lze celkově považovat za úspěch workshopů na několika úrovních. Učit se jeden od druhého, experimentovat, improvizovat a podpořit reakce ze stran veřejnosti, o to všechno zde šlo. Workshopy byly součástí místních poutí a kulturních akcí, čímž se stávaly atraktivnějšími a zapadaly kontextuálně do lokálního koloritu. Bylo zřejmé, že tvůrčí jedinci ocenili možnost pracovat v těchto tradičních průmyslových regionech, neboť takové prostředí jim nejen dodávalo inspiraci, ale také umožňovalo plné soustředění na práci samotnou.

Jedinečné exkurze, neobvyklé výstavy

Positivní ekonomický dopad na region mohou mít i další odvětví cestovního ruchu, nejen řemesla a výroba jako taková, ale také oživení kulturní nabídky. Podle vzoru např. Welzowských alternativních hornických exkurzí nebo kulturního konceptu „eisenerZ ART“ z Rakouska byly vytvořeny inovativní turistické produkty. Všechny čtyři níže uvedené iniciativy se zaměřily na jedinečnost, interaktivitu, smysly a emoce.

Zrodila se nová exkurze na vrcholek štýrského Erzbergu (krajina kolem Štýrské železné stezky), poskytující doslova nové pohledy na 1300 let starý povrchový důl, ukázal se turistický potenciál tohoto místa, který stále není kompletně využit. Byla využita metodologie tzv. „perception workshop“ (workshop vnímání), jejímž cílem je efektivně komunikovat s návštěvníkem tak, aby došlo k jedinečnému udržitelnému zážitku za použití jakéhosi jevištního přizpůsobení daného místa.

Vznikly dvě nové exkurze s hornickou historií ve Welzově. Lužické hornictví zde lze prožít a vidět od jeho počátku až po současnou krajinu, a to v rámci tříhodinové exkurze po povrchovém dolu. Udržení koncentrace návštěvníků a jejich zájem zde zajišťují interaktivní prvky jako například rámy dveří, simulovaná lanová dráha. K uchování památky místní historie dále vznikla také večerní prohlídka povrchového dolu, doplněná autentickými zvuky, obrazy a jinými speciálními efekty.

V hornickém muzeu Krásno (Česká republika) byl vytvořen inovativní koncept výstavy. V důsledku snižování návštěvnosti začalo muzeum přistupovat k novým exhibičním prvkům a formám. Podobně i hornické muzeum Oelsnitz našlo nový způsob jak oslovovat různé cílové skupiny pomocí obrazů, grafů a interaktivních prvků. Tento přístup umožňuje i návštěvníkům z jiných zemí dostat se tematicky i emocionálně k jádru věci, zatímco místní tak získávají nový pohled na svou historii. Obě jmenovaná muzea počítají v blízké době s realizací těchto konceptů.

Autoři:

Jörn Harfst, Dr. Wolfgang Fischer, [University Graz, Austria](#)

joern.harfst@uni-graz.at, wolfgang.fischer@uni-graz.at

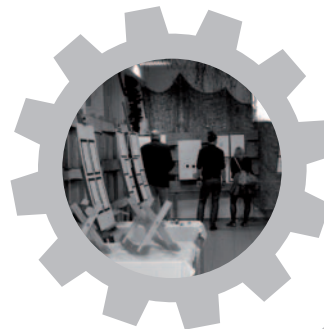
VĚDECKÝ MANUÁL K INOVAČNÍM METODÁM PRO PRODUKTY Z OBLASTI KULTURNÍHO DĚDICTVÍ

Co vlastně jsou produkty průmyslového dědictví? Proč jsou důležité pro tradiční průmyslové regiony? A jak je co nejlépe využít? To jsou některé z hlavních otázek, kterým se věnuje tento manuál projektu SHIFT-X. Manuál na základě získaných zkušeností z projektu i mimo něj dává návod, jak vylepšit nápaditost u těchto produktů a projednává konkrétní příklady, které slouží jako příklady dobré praxe.

Celkově lze říct, že manuál poskytuje informace pro menší, ale přesto inovativní opatření, využitelné těmi, kteří se takovými produkty zabývají. Jde zejména o otázku „co je k mání“ - tedy jakým potenciálem jednotlivé oblasti disponují a jak jej lze lépe zužít do budoucna, přičemž je aplikován výrazný endogenní přístup. Z tohoto mohou těžit aktéři v oblasti regionálního dědictví, (subjekty působící v cestovním ruchu, muzea, řemeslníci apod.). Dále jsou tyto poznatky důležité pro regionální rozvojové agentury, politická uskupení, obchodní komory, umělecké školy a další instituce.

Manuál byl vytvořen na Univerzitě v Grazu a zaměřuje se na dvě různé odvětví produktů průmyslového dědictví: řemeslné výroby a turistické atraktivity. Ty zahrnují kreativní, nově vytvořená řemesla, která jsou zaměřena na lokální dědictví a dávají starým tradičním produktům novou tvář. Turistické atraktivity mají svým [návštěvníkům historii](#) novým způsobem a dostat je blíže k průmyslovému dědictví. Celkově příklady z příručky ukazují, jak důležitou roli mohou tyto produkty hrát v transformačním procesu post-průmyslových regionů. Umožňují jiné vidění těchto míst, která běžně podléhají negativním stereotypům. Nové produkty nesou také ekonomický potenciál v rámci obchodu, služeb a cestovního ruchu.

Abyste tento potenciál mohl být využit v praxi, poukazuje na důležitost tvůrčích, nápaditých a inovativních řešení, což často zahrnuje účast nových aktérů (např. designérů), kteří mohou tradičním produktům a příběhům dodat nový vzhled. Důraz je zde tedy kladen na design, vyprávění příběhu a marketing, aby mohlo dojít k ekonomické soběstačnosti těchto nově vzniklých produktů.

Autoři:

Erwin De bruyn, Ina Metalidis, STEBO - kompetenční centrum komunitního rozvoje, Belgie
erwin.debruyen@stebo.be, ina.metalidis@stebo.be

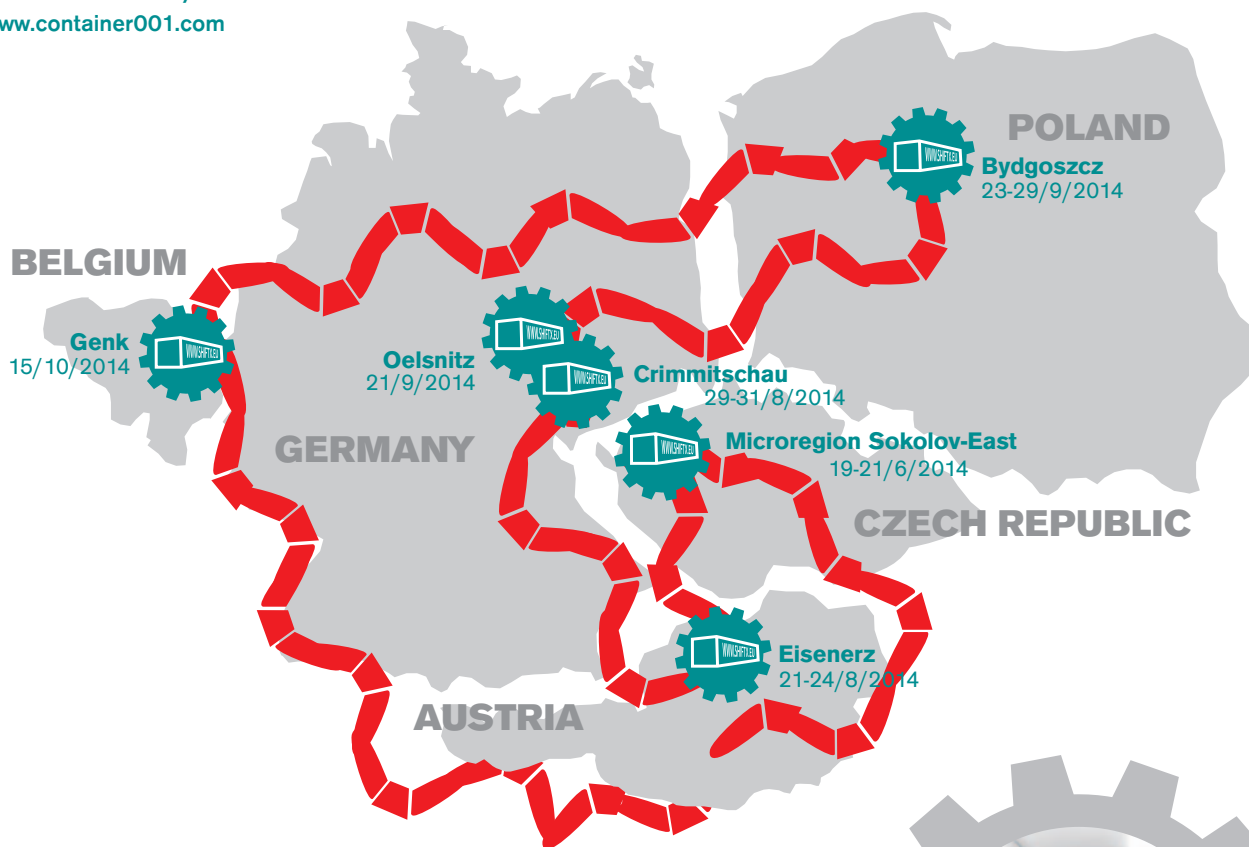

PUTOVNÍ VÝSTAVA – TURNÉ ZLATÉHO KONTEJNERU

Zlatý PR kontejner je ve skutečnosti truhla plná zlata. Každý zúčastněný region vybavil kontejner hmotným či nehmotným dědictvím prostřednictvím fotografií Jonnyho Vekemana, které byly pořízeny metodou „camera obscura“. Jonny, fotograf a umělec z Belgie, je zároveň bývalým horníkem, který se svou jedinečnou perspektivou zabývá tematikou výjimečného světa průmyslu a řemesel. Cestoval spolu s kontejnerem a dokumentoval dědictví jednotlivých regionů. Všichni zúčastnění partneři ho zavedli do neznámých oblastí, které krok po kroku a den za dnem dokumentoval. Jonny také připravil workshopy „camery obscury“ pro místní veřejnost. Kontejner samotný se stal součástí jiných společenských akcí konaných v regionech, čímž se lépe zviditelnil.

www.facebook.com/container001

www.container001.com

ZÁVĚR / UKONČENÍ PROJEKTU SHIFT-X

PROJEKT KONČÍ V PROSINCI ROKU 2014

- závěrečná konference týkající se evropských perspektiv se konala v Genku dne 15/10/2014

Bývalý průmysl zanechal výrazné kulturní dědictví, které předurčuje další budoucí možnosti rozvoje. Jak ale těchto možností využít? Jak optimálně začlenit průmyslové dědictví do ekonomické a společenské současnosti v tradičních průmyslových regionech? Směřujeme od průmyslového dědictví k průmyslu zabývajícím se tímto dědictvím?

Pro bližší informace o konferenci navštivte: www.shiftx.stebo.be. Poznámky z konference a diskuze z pódia jsou dostupné ve formátu videí na webové adrese www.shiftx.eu.

• sledujte konkrétní výstupy projektu na našem webu:

Postupně doplňujeme dokumentaci o výstupech. Na stránkách se můžete dovědět více o zde uvedených aktivitách, realizacích, událostech a konceptech. Do konce roku 2014 budou doplněny i sumáře všech výstupů v anglickém jazyce.

• sledujte novinky a programové nabídky zaměřené na evropské průmyslové dědictví

Nedávno byly publikovány zajímavé dokumenty týkající se tohoto tématu. Podívejte se na:

- Zprávu „Mapping of Cultural Heritage Actions in European Union policies, programme and activities“, vydanou Evropskou kulturní komisí (2014)
- Komunikace mezi Evropskou komisí a Evropským parlamentem, Radou a **Ekonomický** a sociálním výborem regionů pod názvem „Towards an integrated approach to cultural heritage for Europe“ (2014)
- Rezoluce 1924 (2013) „Industrial Heritage in Europe“ vydaná Radou Evropy
- výzva vydaná Evropskou komisí (DG Enterprise and Industry), pro společné projekty k podpoře cestovního ruchu založeného na kulturním a průmyslovém dědictví v Evropě
- množství projektů financovaných EU týkajících se tohoto tématu (ERIH, ReSource, SHIFT-X, Second Chance)

• Sledujte evropské iniciativy týkající se průmyslového dědictví:

Na stránkách www.erih.net (European Route of Industrial Heritage) naleznete detailní a důkladný přehled evropských objektů, stezek a iniciativ týkajících se průmyslového kulturního dědictví.

Asociace sdružující dobrovolníky pracující v této oblasti spolupracují v rámci E-Faith (European Federation of Associations of Industrial and Technical Heritage), www.e-faith.org. Tato federace momentálně usiluje o to, aby se rok 2015 stal rokem Evropského průmyslového a technického dědictví.

V rámci organizace Europa Nostra funguje od roku 2008 komise pro Průmyslové a strojírenské dědictví, www.europanostra.org, mezi jinými zabývá také Cenou za kulturní dědictví EU – Cena Europa Nostra.

Mezi důležité iniciativy zabývající se průmyslovým dědictvím patří: TICCIH (the International Committee for the Conservation of the Industrial Heritage), ICOMOS (the International Council on Monuments and Site). Obě asociace mají zastoupení ve většině evropských zemí.

KONTAKT:

LEAD PARTNER PROJEKTU:
Okres Zwickau, Německo
Pf. 100176, 08067 Zwickau
Carsten Debes
carsten.debes@landkreis-zwickau.de
tel: +49 (0) 375 4402 25114
mob.: +49 (0) 173 54 74 386
fax: +49 (0) 375 4402 25012

MANAGEMENT PROJEKTU V ČR:
Mikroregion Sokolov-východ
Lázeňská 114
357 41 Královské Poříčí
Zdeňka Brožová
brozova@sokolov-vychod.cz
mob: +420 775 372 830

Tento dokument vyjadřuje názory autorů. Orgány programu nejsou odpovědné za jakékoliv jejich použití, které by mohlo být učiněno s využitím informací zde použitých.

**EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL
DEVELOPMENT FUND**

SHIFT-X project is implemented through the CENTRAL EUROPE Programme co-financed by the ERDF.